

PROCÉS PARTICIPATIU PLA DIRECTOR DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT 2023-2026

FITXA Sessió 8. Una cooperació basada en la recerca i el coneixement

Context

El Pla director 2019-2022¹ contenia una voluntat d'establir una relació més àmplia i fructífera entre la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, i el món de la universitat i la recerca. El Pla desplejava així la finalitat, present a la Llei 26/2001, de Cooperació al desenvolupament², d'impulsar l'estudi, la recerca i la generació de sistemes d'informació i bancs de coneixements interconnectats internacionalment que donin suport a l'activitat de cooperació al desenvolupament de les administracions públiques i dels agents de cooperació. Per al Pla director aquesta era una aliança clau, que havia de servir a objectius diversos; entre d'altres

- incorporar el coneixement científic en el disseny de programes i intervencions de cooperació, inclosa l'anàlisi dels problemes internacionals sobre els quals ha d'actuar, especialment amb relació a la situació de gènere i dels drets humans, d'acord amb l'EGiBD;
- impulsar la recerca per al desenvolupament i per a la incidència;
- impulsar l'educació superior a països socis;
- integrar les universitats en l'educació per al desenvolupament, capitalitzant el seu rol formador de professionals de l'educació del país, i de ciutadania crítica global; o
- fomentar el rol de les universitats i els centres de recerca com a tractors de la internacionalització i europeïtzació de les entitats catalanes de solidaritat.

La planificació quadriennal es feia així ressò dels debats del procés participatiu "Visió 2030" previ, que havien servit per copsar una necessitat fonamental: la d'avançar cap a una política pública de qualitat basada en el coneixement i l'experiència, que fa ús de la tecnologia i que aposta per la innovació, la ciència i la recerca com a elements fonamentals per aconseguir societats més justes, cohesionades i sostenibles.

En els últims anys, també els grups de treball constituïts pel Consell de Cooperació al Desenvolupament es feien ressò d'aquest paper de les organitzacions del coneixement i de la recerca, especialment amb relació a l'educació per al desenvolupament (EpD)³: el grup de treball creat per fer recomanacions sobre aquesta matèria destacava la recerca i la gestió del coneixement com elements clau en la incidència i la millora de polítiques, així com en la defensa dels béns globals i els drets fonamentals; i el grup del Model de cooperació⁴ reconeixia el rol de les universitats com a espais de generació, transformació i transferència de coneixement, com a xarxa arrelada i que es relaciona amb el territori, promovent el seu encaix des del seu rol com a nodes de coneixement connectant una diversitat d'actors, tant de Catalunya com del sud global.

¹ [Pla director de cooperació al desenvolupament 2019-2022](#)

² [Llei 26/2001 de cooperació al desenvolupament](#)

³ [Recomanacions del Consell de Cooperació al Desenvolupament sobre l'estratègia d'educació per al desenvolupament](#)

⁴ [Recomanacions del Consell de Cooperació al Desenvolupament sobre el Model de cooperació català](#) (pàgina 4)

L'avaluació de mig termini del Pla director 2019-2022 registrava progressos, amb relació a aquests objectius⁵. En concret, l'anàlisi de les xifres 2019-2021 va confirmar una tendència de participació creixent dels agents del coneixement dins les línies de desenvolupament i sobretot EpD. L'increment de recursos gestionats pels agents de coneixement va venir acompanyat d'algunes iniciatives específiques, com la inclusió de les universitats dins les convocatòries ordinàries de l'ACCD com a possibles sol·licitants de la línia d'EpD.

Alhora, l'avaluació registrava també reptes clars: entre d'altres, més continuïtat, apropiació i plantejament estratègic en els instruments; modalitats de finançament més adequades a les possibilitats de les universitats i centres de recerca; o més coneixement mutu entre el sistema de la cooperació i les seves entitats i el de la universitat i la recerca, donada la grandària i complexitat d'aquest, tot creant espais d'intercanvi entre organitzacions de segon i tercer nivell on es presentin les possibilitats d'impulsar partenariats multi-actor, així com aliances innovadores.

Prioritats del Govern pel proper quadrienni

Per al proper període 2023-2026, la voluntat és imprimir més ritme i ambició a l' objectiu d'establir una relació més intensa entre la cooperació al desenvolupament de la Generalitat i el món de la universitat i la recerca, que es considera central per millorar l'impacte i el caràcter transformador de la política de cooperació del Govern. En aquest sentit, algunes prioritats són:

- Impulsar mesures concretes que permetin accelerar en la connexió i en la relació cooperació-coneixement, capitalitzant aquest paper de les universitats i centres de recerca en els diferents aspectes de la cooperació al desenvolupament i de l'educació per al desenvolupament, i consolidant el seu paper com a actors d'aquesta política pública.
- Enfortir el paper de la universitat en la transferència de coneixement, així com la seva funció institucional com a catalitzadora i aglutinadora d'altres agents, i com a punt de trobada en relació amb àmbits específics, com ara els processos de pau o en l'enfortiment de sistemes educatius, i d'educació superior molt especialment, de països tercers.
- Identificar quins han de ser els instruments de finançament més adequats per a les universitats i centres de recerca, en el proper quadrienni.
- Entenent que la universitat és on es formen els i les futures professionals de Catalunya, treballar conjuntament perquè les titulacions oficials incloguin aspectes relacionats amb el desenvolupament sostenible i la cooperació, fent un pas endavant en el treball que s'ha fet en l'àmbit de l'EpD des del món universitari.
- Explorar formes de foment específiques d'una recerca vinculada al desenvolupament, com poden ser les càtedres universitàries o centres d'estudis de referència, amb la finalitat de promoure una activitat investigadora vinculada a les prioritats de la cooperació de la Generalitat, que pugui alimentar les seves necessitats de coneixement específic, però també beneficiar-de les experiències generades pels programes i intervencions.

⁵ [Fitxa 2 Diagnosi Participació dels agents, aliances clau i instruments](#)

Preguntes orientadores per a la identificació de propostes

Seria positiu conèixer la valoració d'aquestes prioritats, i específicament conèixer:

1. Després d'uns anys de creació de confiança i coneixement mutu, quines poden ser les iniciatives que permetin accelerar (els *quick wins*) en la connexió cooperació-coneixement?
2. Quines mesures concretes i quins suports poder ser més eficients, des de la cooperació al desenvolupament, per enfortir els sistemes existents de transferència propis del sistema català universitari i de recerca?
3. Penseu que les universitats poden ser "tractors" eficaços per a la modernització i la millora de la dimensió coneixement, dins les entitats de la cooperació catalanes? Com recolzar aquest paper?
4. Penseu que és pertinent i oportú impulsar a Catalunya la creació d'un centre d'estudis de referència sobre cooperació al desenvolupament –com és Hegoa al País Basc –?
5. Com s'haurien d'articular aquestes càtedres universitàries específiques, per tal que fossin un instrument útil, alhora viu i connectat a les prioritats docents i investigadores, alhora que a les de la política de cooperació al desenvolupament?